

The logo for LEAD (Leaders for Education, Activism and Development) features the word "LEAD" in a bold, white, sans-serif font. The letter "A" is stylized with a white triangle pointing to the right, and the letter "D" is also stylized with a white triangle pointing to the right. The logo is centered between two solid blue rectangular blocks.

Leaders for Education, Activism and Development

НАРАТИВЕН ИЗВЕШТАЈ

КАКВА ПРОМЕНА НАПРАВИВМЕ ВО 2019?

НАШИТЕ ВРЕДНОСТИ

Веруваме во лична одговорност кај луѓето за:

Средината во
која живееме

Работите за
кои се нафаќаме

Состојбата во
која се наоѓаме

МОЖНОСТИ КОИ ГИ НУДИМЕ

ЕДУЦИРАЈ СЕ!

Преку нашите програми за стекнување на вештини за млади

01

АКТИВИРАЈ СЕ!

Преку нашите активни повици за тренинзи, настани и ангажмани во земјата и надвор

02

РАЗВИЈ СЕ!

Преку годишните програми за наставници и млади на **LEAD**

03

СПРЕЧУВАЊЕ НА ОДЛИВОТ НА МОЗОЦИ

Според последниот извештај на Светската банка за „Миграција и одлив на мозоци во Европа и Централна Азија“ објавен во 2019, во изминатите години, дури четвртина од населението во нашата земја (приближно 500 000 луѓе) веќе ја напуштило земјата. Според горенаведената дефиниција тоа би значело дека 500 000 високо обучени и квалификувани луѓе си заминале од Северна Македонија и своите капацитети ги инвестираат во други, веројатно поразвиени, земји.

Препознавајќи ја итноста на ова прашање LEAD во 2019 година активно работеше на подобрување на политиките и креирање решенија за намалување на овој феномен.

НАЦИОНАЛЕН ХАКАТОН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ОДЛИВ НА МОЗОЦИ

Од 17-19 мај во Охрид се одржа Националниот хакатон за спречување на одлив на мозоци. На настанот учество земаа 25 претставници на институции, граѓански организации, училишта, бизнис заедница и индивидуалци кои креираа мерки и политики за спречување на феноменот на одлив на мозоци. Учесниците работеха во 4 области и тоа:

- ✓ Образование
- ✓ Вработување
- ✓ Квалитет на живот
- ✓ Човекови права

Како резултат од настанот произлезе документот за политики за спречување на одливот на мозоци

МРЕЖА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ОДЛИВ НА МОЗОЦИ

Препознавајќи ја потребата од здружено делување во оваа област LEAD беше еден од основачите на оваа неформална мрежа составена од седум граѓански организации кои работат на различни полиња поврзани со развојот на младите, младинските политики и права, како и младинското информирање.

Целта на Мрежата е да ја подигне свеста кај институциите и граѓаните за заминувањето на младите од земјата, како и да предлага мерки и решенија за спречување на овој феномен.

Членки на Мрежата за спречување на одливот на мозоци се: Здружение Лидери за едукација, активизам и развој, Асоцијација за едукација Младиинфо Интернационал, Здружение на граѓани Младите можат, Младински сојуз-Крушево, Здружение за дислексија Ајнштајн, Центар за младински активизам КРИК, Центар за мултидисциплинарен развој ЦМР ПРОЦЕС.

Во 2019 заедно со мрежата беше изготвена Анализа спроведеноста на Стратегијата за соработка, вмрежување и спречување на иселувањето на високообразовани и квалитетни кадри 2013-2020.

ПОДОБРУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА НАСТАВНИЦИТЕ

Како организација која ги базира своите програми на неформални методи и младинска работа, во последните 4 години имавме можност да бидеме вклучени во средношколскиот образовен систем преку директна работа со ученици, наставници и со училишната администрацијата.

Она што го забележавме и го идентификувавме е:

- ✓ Големото влијание на неформалното образование и методи врз учесниците (ученици и наставници) со кои што работевме;
- ✓ Незастапеноста на неформалното образование и методи во рамки на формалниот образовен систем.

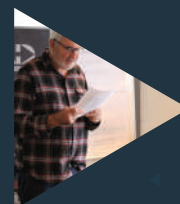

ПРОГРАМА ЗА ГРАДЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИ „ИНСПИРИРАЈ РАЗВОЈ“

Оваа програма имаше за цел да ги зајакне капацитетите на наставниците од средните училишта за користење неформални и дигитални алатки, како и методи на младинска работа во наставата и истата опфати 20 наставници од 15 града кои во период од 3 месеци стекнаа вештини за:

- ✓ Користење на неформални методи во настава
- ✓ Користење на дигитални платформи во настава
- ✓ Користење на пристапи за менторство и коучинг со ученици
- ✓ Изработка на проектни идеи и проектни апликации

ИНТЕРАКТИВНА УЧИЛНИЦА ПРИРАЧНИК ЗА КОРИСТЕЊЕ НА НЕФОРМАЛНИ МЕТОДИ ВО НАСТАВА

Неформалните алатки, методи и активности значително придонесуваат за подобрување на формалниот образовен процес и придонесуваат за развивање на вештини, размислувања и ставови кои градат активни граѓани.

Земјаќи го ова во предвид, но и базирајќи се на нашето искуство во соработка со Фонацијата Конрад Аденауер го создадовме овој прирачник кој е наменет пред се наставници и едукатори кои работат со млади лица кои сакаат да применат неформални методи и методи на младинска работа во своето делување.

Истиот е поделен на 8 поглавја и тоа: тимски вештини и соработка, развивање на општествена одговорност и свест, критичко размислување, комуницирање и јавно говорење, компромис и менаџирање на конфликти, аргументирано говорње и игри за размрдување.

МЛАДИНСКО УЧЕСТВО

Младинското учество во процесот на донесувањето одлуки е еден од индикаторите за тоа колку младите се граѓански свесни, но и за тоа колку системски им е овозможено да бидат вклучени, консултирани и да влијаат во одлуките од кои тие директно се засегнати. Во овие рамки не е исклучок ниту средношколското учество. Според Адам Флечер, вистинско учество подразбира „процес којшто ги вклучува учениците во секоја фаза на образовниот процес со цел да ја зајакне нивната желба за образование, општеството и демократијата”

МОЈ ГЛАС – ДИГИТАЛНА ПЛАТФОРМА ЗА УЧЕНИЧКО УЧЕСТВО

Мој Глас претставува интерактивна платформа, во форма на веб-страница и мобилна апликација која има за цел да ја зголеми комуникацијата помеѓу учениците и училишните служби, да придонесе кон пофикасно и поефективно носење на одлуки во рамки на училиштата и најважно од се, да го зголеми учеството на средношколците во процесите на носење одлуки во нивните училишта, за прашања кои се од нивен интерес. Истата овозможува 6 опции за комуникација:

- ✓ Информирај
- ✓ Консултирај
- ✓ Пријави проблем
- ✓ Поднеси предлог
- ✓ Започни петиција
- ✓ Огласна табла

Платформата ќе биде воведена до 2020 година во сите средни училишта на територијата на град Скопје, како и по едно средно училиште во следните градови: Струмица, Гостивар, Кавадарци и Крива Паланка.

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА УЧИЛИШНИТЕ ЗАЕДНИЦИ

Од 31.01 до 03.02 во Крушево LEAD во соработка со Фондацијата Конрад Аденауер ја одржа обуката за зајакнување на училишните заедници на која учествуваат раководствата на заедниците од 5 училишта и тоа: СУГС „Орце Николов“, СУГС „Никола Карев“, СУГС „Георги Димитров“, СУГС „Панче Арсовски“, СГГУС „Здравко Цветковски“. Настанот беше реализиран со поддршка на Фондацијата Конрад Аденауер.

Настанот се фокусираше за зајакнување на капацитетите на училишните заедници за остварување на нивната улога за застапување на интересите на учениците во рамки на училиштата. Настанот опфати неколку аспекти:

- ✓ Развој на акциски планови
- ✓ Подобрување на тимското работење
- ✓ Организација на настани
- ✓ Подобрување на внатрешната комуникација

Како резултат од настанот сите училишни заедници креираа свои акциски планови.

ВКЛУЧИ СЕ ЗА ПРОМЕНА

Вклучи се за промена е проект кој се базираше на концептот на служба на заедницата (Service Learning) и кој овозможува на учениците од средните училишта да смислат, испланираат и реализираат проект кој ќе влијае на нивните локални заедници. Проектот беше реализиран со поддршка на Агенцијата за млади и спорт на С.Македонија.

Проектот вклучи 3 средни училишта од град Скопје кои реализираат 3 месечни проекти и тоа:

Иницијатива S.H.A.R.E. СУГС „Орце Николов“

Целта на проектот беше да се поттикнат средношколците отворено да зборуваат за своите проблеми, но и да се ослободат од стравот да го споделат она кое им претставува некаква пречка или едноставно им „тежи“ во моментот. Во рамки на проектот беа спроведени следните активности:

Анкета на 185 испитаници во СУГС „Орце Николов“; **Креативна работилница** со глума и дискусија со реални примери од предизвици на средношколци со ментално здравје; **Работилница** за вистински случаи за предизвиците на средношколците поврзани со љубов, врска, пријателство, домашен притисок и социјален притисок; **Изложба** на тема „Што ми помогна да пребродам проблемот?“

Иницијатива „Тука сме, заедно сме“ СУГС „Никола Карев“

Целта на проектот беше да се зголеми свеста за менталното здравје кај тинејџерите и адолесцентите. Во рамки на истиот се спроведоа три активности:

Целодневна работилница, исполнета со вежби за запознавање, дискусија со стручно лице (психолог), едукативни игри и психолошки вежби; **Изложба на цртежи** на тема „Како се гледам себеси“ изработени од учениците од СУГС гимназија „Никола Карев“; **Изработено видео** за влијанието на проектот

Иницијатива „Ајде сите да се дружиме“ Гимназија САБА

Целта на проектот беше да се придонесе кон социјализација на децата со посебни потреби за да стекнат чувство на еднаквост и неотфрленост преку едукација, забава, дружба и развивање на креативноста на децата со посебни потреби.

Преку иницијативата се спроведоа **10 работилници** со лица со посебни потреби за декорација, артистичко искажување и **тимски вежби**.

 lead.mkd

 www.lead.org.mk

 @lead.mk

 info@lead.org.mk

Илија Станковски
Програмски директор

Иван Јованов
Извршен директор